

Rade Gminy

Petycja

nr SC.03.RP.2025
6.06.2025

IP	URZĄD GMINY DEUCOLEJKA						03
ZP	05-06-2025						3
IE	25.058/6						2025
KPT	L.dz.						
WO	PGH	RI	KD	VIP	IF	USC	BAC

Petycja w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Słoneczna ostoja"

Zwracam się z propozycją ustanowienia obszaru chronionego w formie użytku ekologicznego pod nazwą „Słoneczna ostoja” na działce (ryc. 1), której jestem właścicielką. Obszar działki to 5000 m², z czego budynek mieszkalny zajmuje 150 m², a warzywnik ok. 800 m². Uprawa warzyw ma charakter ekologiczny. Nie jest wykorzystywany ciężki sprzęt, nie są stosowane nawozy sztuczne ani jakiegokolwiek chemiczne środki ochrony roślin. Pozostały obszar jest nieużytkowany gospodarczo, a 25 lat temu zaczął być obsadzany różnymi gatunkami drzew i krzewów, zarówno rodzimych jak i „egzotycznych”; użytkowych oraz ozdobnych. Są to: wiśnia (*Cerasus* sp.), czereśnia (*Prunus avium*) (fot. 1), śliwa domowa (*Prunus domestica*), brzoskwinia zwyczajna (*Prunus persica*), ałycza/śliwa wiśniowa (*Prunus cerasifera*), dereń jadalny (*Cornus mas*), biały (*Cornus alba*) i świdwa (*Cornus sanguinea*), róża dzika (*Rosa canina*), róża drobnokwiatowa (*Rosa micrantha*), głóg (*Crataegus* sp.), świdośliwa (*Amelanchier* sp.), orzech włoski (*Juglans regia*), buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), klon (*Acer* sp.), dąb czerwony (*Quercus rubra*), wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*), grab pospolity (*Carpinus betulus*), lipa (*Tilia* sp.), brzoza (*Betula* sp.), leszczyna pospolita (*Corylus avellana*), sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), świerk pospolity (*Picea abies*), czerecha zwyczajna (*Prunus padus*), bez czarny (*Sambucus nigra*), malina właściwa (*Rubus idaeus*) i jeżyna (*Rubus* sp.). Pomiędzy posadzonymi drzewami i krzewami w procesie naturalnej sukcesji rozwinęła się bujna roślinność zielna (fot. 2), która nie jest w jakikolwiek sposób przekształcana czy modyfikowana. Powstały tu naturalne murawy. Ułożone też zostało sztuczne glazowisko (fot. 3), które stanowić może latem siedlisko jaszczurek i węży.

Sztucznie utworzone, trwałe oczko wodne (fot. 4) stanowić będzie ważne źródło wody dla dzikich ptaków oraz miejsce rozwoju larw różnych gatunków owadów, których formy dorosłe występują w środowisku lądowym – ważek (Odonata), jętek (Ephemeroptera), chruścików (Trichoptera) i muchówek (Diptera), oraz wodnych pluskwiaków różnoskrzydłych (Heteroptera) i chrząszczy (Coleoptera). Może też stać się miejscem rozrodu żab i ropuch, których wszystkie gatunki podlegają ochronie. Niewykluczone jest też

pojawienia się w nim typowych hydrobiontów – ślimaków (Gastropoda) i pijawek (Hirudinea), łatwo roznoszonych przez ptactwo wodne.

Na terenie działki obserwowane już były liczne gatunki bezkręgowców i kręgowców. Wążka gadziogłówka pospolita (*Gomphus vulgataissmus*) (fot. 5) z podrzędu wążek różnoskrzydłych (Anisoptera); motyl rusalka pawik (*Aglais io*) (fot. 6); ślimak winniczek (*Helix pomatia*) (fot. 7) – objęty ochroną częściową (rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zezwala na zbiór osobników o średnicy muszli nie mniejszej niż 30 mm i tylko w okresie od dnia 20 kwietnia do dnia 31 maja): żaby (nie oznaczone do gatunku – wszystkie gatunki płazów podlegają ochronie całkowitej lub częściowej), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*) (fot. 8) – podlega ochronie częściowej; liczne ptaki: pójdzka (*Athene nocturna*) – objęta ścisłą ochroną gatunkową, a jej liczebność w Polsce się zmniejsza; sowa uszata (*Asio otus*) – objęta ochroną gatunkową ścisłą (ogranicza liczbę szkodliwych gryzoni); pustułka (*Falco tinnunculus*) – objęta ścisłą ochroną gatunkową, wymaga ochrony czynnej; drozd śpiewak (*Turdus philomelos*) – objęty ścisłą ochroną gatunkową; kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*) – objęty ścisłą ochroną gatunkową; szczygiel (*Carduelis carduelis*) (fot. 9) – objęty ścisłą ochroną gatunkową, jego liczebność w Polsce w ostatnich latach silnie się zmniejsza; wróbel mazurek (*Passer montanus*) – objęty ścisłą ochroną gatunkową; sikora bogatka (*Parus major*) (fot. 10) – objęta ścisłą ochroną gatunkową; sierpówka/synogarlica turecka (*Streptopelia decaocto*) – objęta ścisłą ochroną gatunkową. Na terenie działki zaobserwowano też obecność dwóch gatunków łownych – bażanta (*Phasianus colchicus*) i grzywacza (*Columba palumbus*) – naszego największego i atrakcyjnego pod względem wyglądu gołębia. Nad działką obserwowane były, objęte ścisłą ochroną gatunkową, przelatujące żurawie (*Grus grus*) i łabędzie nieme (*Cygnus olor*). O ile w przypadku łabędzi nie można oczekiwać, że potraktują działkę jako miejsce postoju (ich start do lotu wymaga rozpędzenia się na dużym dystansie na powierzchni wody), o tyle dla żurawi nie penetrowany przez człowieka obszar może okazać się dogodną „stacją postojową” w trakcie migracji. Jeśli chodzi o ssaki, to na terenie działki zaobserwowano jeża (*Erinaceus* sp.) – oba gatunki występujące w Polsce są objęte częściową ochroną gatunkową, oraz zająca szaraka (*Lepus europaeus*). Nad działką przelatują (i odżywiają się w locie owadami) nietoperze (Chiroptera: Vespertilionoidea), mające stanowisko w wieży pobliskiego kościoła (wszystkie gatunki podlegają ścisłej ochronie). Nawet tak pobieżne obserwacje wskazują na ogromne bogactwo gatunkowe na tym niewielkim obszarze.

Powstałe częściowo sztucznie, a częściowo w sposób naturalny środowisko ma charakter remizy śródpolnej. W wyniku działalności człowieka takie zadrzewienia są coraz rzadszym elementem krajobrazu. Przyczynia się do tego wielkoobszarowa gospodarka rolna. Jest to wyraźnie widoczne w tym przypadku, gdyż proponowany użytek ekologiczny stanowi swoistą „wyspę środowiskową” na ogromnym obszarze pól uprawnych, gdzie intensywna gospodarka rolna nie pozostawia miejsca dla „dzikiego życia”. Tymczasem remizy śródpolne pełnią bardzo ważną funkcję w ekosystemie, m.in. chronią przed erozją, silnymi wiatrami, wpływają korzystnie na mikroklimat i warunki wodne. Ocenia się, że obecność zadrzewień śródpolnych ogranicza straty wody z gleby średnio o 25% i powoduje obniżenie temperatury powietrza, przy jednoczesnym wzroście jego wilgotności. Stanowią też bardzo ważny element ochrony środowiska rolniczego, a nawet oddziałują korzystnie na plony przyległych upraw. Ocenia się, że przyczyniają się do wzrostu plonu zbóż o 5–20%, buraków cukrowych o 5–10%, ziemniaków do 20%, warzyw w specyficznych warunkach nawet do 50%.

Przede wszystkim jednak zwiększają one lokalną różnorodność biologiczną. Stanowią siedlisko wielu gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Badania wykazały, że w zadrzewieniach śródpolnych występuje kilkanaście razy więcej gatunków ptaków niż na porównywalnej powierzchni lasu. Zadrzewienia są miejscem gniazdowania, natomiast w okresie zimowym mogą one korzystać z owoców pozostałych na drzewach i krzewach. Wiele występujących na obszarze zadrzewień gatunków jest prawnie chronionych, cennych lub zagrożonych wyginięciem. Zadrzewienia/remizy śródpolne stanowią ich ostoję. Wiele występujących tam gatunków owadów i ptaków to sprzymierzeńcy w walce ze szkodnikami upraw rolniczych; wiele owadów związanych z zadrzewieniami śródpolnymi to owady zapylające rośliny uprawne.

Ochrona bierna na omawianym obszarze polegać będzie na tym, że na części działki podlegającej uprawie nie będą stosowane nawozy sztuczne oraz chemiczne środki ochrony roślin. Na części działki nie podlegającej uprawie nie będą stosowane żadne zabiegi poza utrzymaniem już istniejących, nielicznych ścieżek. W szczególności, zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody przestrzegane będą następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;

- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin.

Ochrona czynna polegać będzie na niedopuszczeniu do ewentualnego samoistnego rozprzestrzeniania się roślin uprawnych poza wyznaczony z góry obszar.

Utworzenie trwałego obiektu, jakim jest użytek ekologiczny, będzie korzystne dla jakości środowiska naturalnego. Dominujący obecnie wielkotowarowy charakter gospodarki rolnej spowodował w całym kraju zanik takich środowisk, jak miedze czy zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, które były ostojami wielu gatunków roślin i zwierząt. Zamiast mozaiki środowisk powstały ogromne obszary upraw monokulturowych, co już przyczyniło się do wyginięcia lub skrajnego ograniczenia występowania takich gatunków, jak np. drop (*Otis tarda*), suseł perełkowany (*Spermophilus suslicus*) i suseł moregowany (*Spermophilus citellus*), czy pospolity niegdyś chomik europejski (*Cricetus cricetus*). Proponowany jako użytek ekologiczny obszar jest na tle otaczających pól tzw. „gorącym punktem” – miejscem o wyjątkowo dużym zróżnicowaniu środowiskowym i biologicznym, co działa też jako samonapędzający się mechanizm – zróżnicowane środowisko przyciąga kolejne gatunki, co prowadzi do dalszego zwiększenia różnorodności.